

դեկտեմբերին, զի հոր - Նախիջևանայ Մարդասիրական ընկերութիւնն իրր յերեքտասան ամաց հետէ կազմեալ է ի նորընծիւղ պատանեկաց եւ երիտասարդաց, այնքան յառաջացեալ է զարգացմամբ, զի արդէն սկսեալ է ցուցանել ազգիս զայնպիսի սրտեռանդ ծառայութիւն, զոր բառ վիպումեան ազգային պատմութեան մերոյ՝ Հայութիւնն տեսեալ էր միայն յաւուրս սրբոց Թարգմանչաց: Բէպէտ վասն հիմնադրութեան այսորիկ ազգապիտան եւ ազգապարծանք ընկերութեան՝ Շարաթագիրն Հիւսիս ի 1862 ամի գրեալ էր ծանօթութիւն, եւ ցարդ եւս ի թերթս Արարատ երախտապարզեւ ամաստերակաց շարունակին տեղեկութիւնք վասն զործունէութեանց այնորիկ ազգօգուտ ընկերութեան, բայց զեռ մնայ ծածուկ յազգէս ինչ ինչ ի բարի գործոց, զորս ընկերութիւնն առնէ ի սէր համազգեաց:

Ի սկիզբն 1872 ամի՝ ընկերութիւնն առաքեալ էր ընդ ձեռն Ռափայէլ Տէր Գաբրիէլեանի Պատկանեան գմի յաշակերտութեաց Մասնաւոր դաստիարակարանի նոյն Պատկանեանի՝ մուծանել ի մարզարան ծընուցաց՝ ընդ ինամատարութեամբ ընկերութեանն:

Զօրինոց զայն հոր - Նախիջևանցիք Խաֆաֆեան եւ Խոջայեան զետեղեցին ի մարզարանին, եւ անալրանայ առաջին ամն, զի Մարիամ Վարդանեան Հարսեանց կրթի եւ յառաջանայ քիածոշակ պաշտպանութեամբ ընկերութեան: Պ. Բէյէնեանց ուրախացոյց զիս, յայտնելով զի պատրաստին անդ ի հոր - Նախիջևան եւ ի շրջակայս նորա, այլ եւս չորեքտասան մանկունք արու, եւ աղջկունք, որք հանդերձեալ են մտանել յուսումն ոչ միայն ծնուցութեան, այլեւ բժշկութեան, ըստ ամենայնի ապահովեալ բարերարութեամբ ընկերութեան: Յինչ կարէ ազգ մեր զարդանալ ընդ հովանեաւ Գող. Տէրութեանս, ընդ ցըպով Վեհափառ ազգասէր Հայրապետին մերոյ:

Իսկ որ առաւել սխրալին է, այս է, զի ի Մարտի 1872 ամի վախճանեցան եւ թաղեցան աստ մին ի հիմնադիր անդամոց ընկերութեան՝ Գաբրիէլ Զորչոփեան: Յայնմեակ՝ որ միանգամ յանդամակցաց այնորիկ ընկերութեան մուտ գործէ ի մայրաքաղաքս, պարտս եղբայրսիրութեան համարի անձին այց անել հոգեհանգստեանը զերեզմանի նորին - այսպիսի սերտ է քարեկամութիւն ի մէջ ընկերութեան: Երեսմ գի ի խորշ մի իւր հիւրընկալեցնէ զայն Արարատ:

ԵՆՐՈՒՆԻ ԳԱՐԲԻԷԼ ԳԱՏԱՆԵԱՆ.

Ս. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ.

4 Մ. 1875:

ՀՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ ՀԱՇԻԷ.

Նոր - Գ. Ուղայու Հայոց Ազգասաց արկեղ Հողաբարձութեան Հետեւեալ գրութիւնը անցեալ տարուոյ հաշուով հանդերձ՝ արժան կհամարիմք հրատարակել:

ՀՈՐԻՆ ԳԵՐԱԾԱՅՐԵԱԼ ՀՈՎՈՒԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Տ. Տ. ԳԷՈՐԳԱՅ Գ. ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ ԵՒ ԵՐԻՅՍ ԵՐԱՆԵԱԼ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ Ի Ս. ԷԶՄԻԱՍԻՆ.

ՀՈՐԻՆ ՈՐԻՆԿԱՆ ԱԿԱՍՈՒԹԵԱՍԸ ՀԱՄԵՐՈՅ ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՐԾ ԱՋՈՅ ՕՍԵԼԱՑ.

ՎԵՀԱՓԱՌ ՏԵՐ.

Անզուգական շնորհ բարերարութեան Ձերոյ եւ Հայրական գթութեան՝ արդարեւ ծաւալեալ ինամեաց ըզբացակայ հօտն ձեր աստ, այն ինչ հնչեաց լուր սովոյն պատահելոյ ի Պարսս զառաջինն, յայնժամ Տէրութիւնն Ձեր յորդորամիտ առնելով զՌուսիաքնակ բարեպաշտ եւ Ազգասէր համազգիս մեր, ի կարկառել զձեռն շնորհաց իւրեանց առ տառապեալս Պարսկահայոց, յայտ իսկ է, որք անմիջապէս լսելով ծայնի Հովուապետիդ, նպատամատոյց հանդիսացան որորմելեացն տեղուոյս, ըստ որում ի ձեռն Վեհափառագոյն Օձելութեանդ հետգնեալ հասեալ է աստ առատաշնորհ օգնականութիւն նոցա ի պէտս փրկութեան սովեցնց յեռամեայ մահասատ սովոյն, ահա զրեմէ լինի 5000 զումար մանէթից, թէ վասն աղքատաց Թէհրանայ՝ առանձին Հայրապետական Կոնդակաւ Ձերով առաքեալ, եւ թէ առձեռն խնարհ Հողաբարձութեանս միջնորդութեամբ նորին Արքայնութեան Տեառն Գրիգորիսի Էպիսկոպոսի եւ Գերարպատի Առաջնորդին մերոյ՝ շնորհ արարեալ ի Ձէնք ի նպատտ աղքատաց կողմանցս, որպէս եւ զվերջին մնացորդն ի հանգանակութենէ անախ առաքեալն ի Մեծութենէ Ձերմէ ի ձեռն նորին Արքայն Առաջնորդին մերոյ ընկալար զզումարն 5040 Պարսից գուպեաց, որ է փոխարէն մի հազար մանէթէց, զորոյ 500 ռուպիս զարձեալ ըստ պատուիրանի նորին Արքայնութեան առաքեալ վասն աղքատաց Հայոց

Համադանայ, նա եւ վասն աղքատաց գումարին փէրիու յառաջագոյն առարելով զգումարն 2000 Պ. սուրբեաց, որով եւ գնեալ անդ զցորեան եւ զգարի, զորս եւ բաշխեալ ի ծեռն հաւատարիմ անձանց՝ ամենայն տառապելոց տեղոյն:

Յէյս 1872 ամի աւարտական արարեալ զտարելոր հաշիւ Արկեղն աղքատաց մատուցար զայն ի վերահասութիւն Նորին Սրբազնութեան Տեառն Գրիգորիսի Գերապատիւ Առաջնորդին մերոյ, զորոյ ճշտութենէն վկայեալ վաւերացոյց նա, եւ հրամայեաց ընդ մամլով Ամեն. սրբոյ վանացս արկանել ի տպագրութիւն ըստ խնդրոյ մերոյ, առ ի առարել յամենայն տեղիս, ուստի ընկալեալ իսկ եմք զշնորհս մարդասիրութեան յօգուտ աղքատաց. ահա զչորս օրինակս հաշուին սովաւ առարեմք առ որդեսէր Հայրդ հասարակաց ի տեսութիւն եւ ի տեղեկութիւն զգործողութեանց պաշտօնիս յանձն եղելոյ ի մեզ. յուսամք մեծապէս զի այն ուղիղ նկատեցի յաչս Վեհութեան Ձերոյ, եւ հայցեմք զի բարեյօժարեացի սրբութիւն Ձեր յանձն առնել զհաշիւն Խմբագրատան Արարատեան պատուական ամսագրոյ, վերստին հրատարակել զայն, ի գիտութիւն համայն Ազգասէր Ռուսիարձակ մերազնէից: Ուստի եւ մեր բարեացապարտ հոգով փութամք խնդրել ի Տեառնէ երկարել զՅել կենաց Գերերջանիկ Հօտապետիդ ընտրելոյ, առ ի տածելոյ միշտ Հայրախնամ Տեսչութեամբդ զհամայն ժողովուրդ Ձեր, որոց աչք ակնարկեալ նայնն յար ի յայրազոյն Գլուխդ իւրեանց, յաղագս վայելելոյ ի Ձէնջ զառատածիր շնորհս ազգի ազգի բարութեանց, թէ ըստ հոգոյ եւ թէ ըստ մարմնոյ: Նա եւ զսերտ շնորհակալիս մեր թոյլ խնդրեմք սովա յայտնել առ ամենապատուական հոգեւոր օրդիսդ Ձեր, ասեմք առ համայն բարեպաշտ եւ աստուածասէր Ռուսիարձակ եղբարս մեր. որք յարդար վաստակոց իւրեանց բարերարեցին Պարսկահայ տառապելոց. ընդ այն մաղթեմք զի ինքն Տէր Աստուած վարձատրեսցէ նոցա զվարձս բարեաց, եւ զպարգեւս կատարեալս ի վերուստ շնորհեսցէ, աստ եւ յանանց կեանս, պսճելով զնոսս երկարամեայ կենօք, եւ լի արդատեօք անապառ սօղորմութեան իւրոյ ցյալիսեան:

Ըստ քաղցրախնամ սօղորմութեան Տեառն սոյժմ առատութիւն է ամենայն իրաց, եւ զիւրազին զրեթէ վաճառի ամենայն ինչ. իսկ ի մասին ապարդիւն լինելոյ գործողութեանց առեւտրոյ կամ արհեստից, է զրամական սղութիւն իմն աստանօր, ուստի զեռ ճնշին հասարակութիւնք մեր ի տառապելութեան:

Մնամք Վեհափառութեան Ձերոյ ամենախնամարձ ծառայք

Հոգարձուր Արկեղն աղքատաց Ջուղայ
Տէր Յարութիւն Տէր Ս. Տ. Յարութեանց
Տէր Գրիգորիս Տէր Եղիազարեան
Տէր Սեդրեատրոս Գոյհաննէսեան
Տէր Կիւրեղ Թ. Տէր Գովհաննէսեանց
Ղազար Գ. Արարեանց

Ի Ն. Բ. Զ. 1875
է 5-17 Փետր:

Հ ա շ Ի Ը Հ ն ա ե ե ա լ թ ու լ :

Յ Ա Գ Գ Ի Բ Մ Ա Ն Է .
(Ա . Բ . Է . Է . Է . Է .)

Երրորդ, եկեղեցւոյ կարգաց ե կանոնաց ե կամ քահանայից, ժամերգութեանց խառնուելու ջանքը միշտ հնուե եղած է մեզնէ, որովհետեւ քաջ ցիտեմք որ այդ գործը Հոգևոր Իշխանութեան կապականի, իսկ եթէ երբեմն, չդիմանալով . . . . . անկարգ ե անկանոն ընթացքներուն, օրինաւոր զանգատ ըրած եմք ի դիմաց Ժողովրդեան մեր Գերապատիւ Առաջնորդաց, կարծեմ թէ քրիստոնէական մէկ պարտք մը կատարած եմք եկեղեցւոյ բարեկարգութեան համար, ե ոչ թէ անանուն պարոնին պէս սուտ զրպարտութիւններով խուժութեան ե զայթակղղութեան պատճառ եղած եմք:

Չորրորդ, կարելի է քահանայից ժամերգութեանը յանդէպ իւրաքանչիւր համարի զմեզ մեր զրպարտիչը այս մտքով՝ որ մենք միշտ փափաքած ե աշխատած եմք ըստ մերում կարի որ զպրօցի աշակերտներուն մէջէն ձայնեղները անպատճառ սովորեն ժամերգութեան կարգերը, ե վայելուչ երգեցողութեամբ պայծառացնեն եկեղեցին. ճշմարտութիւնը կստիպէ զմեզ ըսելու՝ որ տեղւոյս . . . . . ամեն ժամանակ հաճոյական չէ եղած մեր այս կողմանէ ըրած ջանացողութիւնը, ինչպէս որ աւելի յայտնի եղաւ ասկից 12 տարի առաջ երբ որ Գերապատիւ Գարբիէ Արքեպիսկոպոս իւր առաջնորդութեան ժամանակը յուղարկեց մեր զրպրօցին ուսուցիչ բազմարդիւն ե բարեխշտակ Ալյանեան Գրիգոր վարժապետը: Այս անձը չորս